Jaksilikov Axmetjan
Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti
Soliq va soliqqa tortish yo'nalishi talabasi

Soliqlar - Yangi O'zbekistonning poydevori

Yangi O'zbekiston – bu, avvalo, yangicha iqtisodiy munosabatlar, yangicha iqtisodiy dunyoqarash demakdir.

Shavkat Mirziyoyev,
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti

Yangi O'zbekiston – yangicha qarash – yangilangan ta'lim – yangilangan soliq

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada Soliqlar Yangi O'zbekistonning poydevori sifatida, soliq to'lovchilar xohishi va rag'batlantiruvchi xususiyatlarni inobatga olinishi, soliq yukini kamaytirish, uning ma'murchiligini soddalashtirish va soliq idoralarining nazorat funksiyalarini takomillashtirishi hamda soliq tizimi uchun etuk kadrlar tayyorlash kabi jihatlar ko'rsatilgan

Kalit so'zlar: Yangi O'zbekiston, soliq ma'murchiligi, soliq tizimi, demokratik o'zgarishlar, adolatlilik, shaffoflik, modernizatsiya, budjet, xufiyona iqtisodiyot, tadbirkorlik, mahallabay, investitsiya.

Kirish

Eng ulug‘, eng aziz istiqlolning ilk yillaridan to hozirgi kunga qadar erishilgan yutuqlar, yangilanishlar, xalqimiz dunyoqarashidagi o‘zgarishlar xayolimizdan o‘tadi. Prezidentimiz “Yangi O‘zbekiston” gazetasi bosh muharriri bilan suhbatlarini o’qidim, suhbatda: “Bugungi kunda O‘zbekiston demokratik o‘zgarishlar, keng imkoniyatlar va amaliy ishlar mamlakatiga aylanib bormoqda. Aynan mana shu jarayon men uchun islohotlarimizning eng katta natijasidir. Chunki, maqsadning aniqligi – harakatlar samarasini ta’minlaydigan eng muhim mezondir”, – deya alohida e’tirof etdi.

Shu nuqtai nazardan qaraganda, soliqlar - Yangi O‘zbekistonning poydevori ekan, demak soliq to’lovchilar xohishi va rag’batlantiruvchi xususiyatlarni inobatga olib, soliq yukini kamaytirish, uning ma’murchiligini soddalashtirish va soliq idoralarining nazorat funksiyalarini takomillashtirish tizim faoliyatining asosiy mezonlari hisoblanadi. Mazkur maqsadlarga erishishda qanday amaliy sa’y-harakatlar qo‘l keladi va ular qanday samaralar beradi?

Muhokama va natijalar

– Haqiqatan, mustaqilligimizning o‘tgan yillari mobaynida xalqimiz milliy o‘zligini anglab, iqtisodiy, madaniy taraqqiyotning yangi bosqichiga ko‘tarildi. Bu davrda milliy davlatchiligimizning zamonaviy huquqiy poydevori yaratildi va shu asosda barcha sohalarda o‘ziga xos milliy tizimlar shakllandi. Bugungi kunda esa yangi O‘zbekiston tarixi yangicha mazmun-mohiyat bilan boyib boryapti. Istiqbol sari qo‘yilayotgan dadil qadamlar, tarkibiy yangilanishlar, jamiyat hayotidagi tub o‘zgarishlar uning zarvaraqlariga “oltin sahifa” bo‘lib muhrlanmoqda. Mamlakatimiz taraqqiyotini yangi, yuksak bosqichga ko‘tarish, buning uchun yangi islohotlarni amalga oshirish hayotiy zarurat. Bu jarayonda soliq tizimi barchaga teng va erkin raqobat sharoitini yaratishi kerak.

Bugun, biznesda tamomila boshqacha muhit. Davlatimiz rahbari tashabbusi bilan adolatli, shaffof va uzoqqa mo‘ljallangan tizimni yaratishga qaratilgan islohotlarning amalga

oshirilishi natijasida butunlay yangi soliq ma’murchiligi yuzaga keldi. Birinchi navbatda, soliqlar turi qisqartirildi

– Odamlar kundalik hayotida ijobiy o‘zgarishlarni, jumladan, soliq yukidagi yengilliklarni sezar ekan, avvalambor, mamlakatimizda amalga oshirilayotgan islohotlarga ishonchi va rag‘bati ortadi. Ilg‘or zamonaviy axborot-kommunikatsiya, internet hamda raqamli texnologiyalarning joriy etilishi yuksalishning eng qisqa yo‘lidan borishni ta’minlaydi

– Qisqa vaqtda sohani raqamlashtirish, jumladan, Ma’lumotlarni qayta ishlash markazini bosqichma-bosqich modernizatsiya qilish, o‘z navbatida, soliq to‘lovchilarga ro‘yxatdan o‘tish, soliq rejimini tanlash, byudjet bilan munosabatlarini onlayn kuzatish, hisobotlarni shakllantirish va topshirish, shaxsiy kabineti orqali dunyoning istalgan burchagidan soliq majburiyatlarini elektron tarzda bajarish imkoniyatini berdi.

– Tabiiyki, ko‘rilgan chora-tadbirlar, sarflangan xarajatlar soliq to‘lovchilar va soha faoliyatiga qanday samaralar keltirdi, degan savol tug‘iladi.

– Raqamli iqtisodiyotning joriy etilishi odamlar hayotida, xufiyona iqtisodiyot va korrupsiyaning kamaygani, davlat xizmatlarini ko‘rsatish tezlashganida yaqqol namoyon bo‘ladi. Bu vazifalar ijrosi har bir tarmoq yoki soha idoralari tomonidan ta’minlanadi.

Prezidentimiz tashabbusi bilan joriy etilgan o‘zini o‘zi ish bilan band qilish instituti orqali yashirin sektordagi odamlar faoliyatini legallashtirishga erishildi. So‘nggi yillarda soliq tizimida uchta bo‘g‘in – Davlat soliq qo‘mitasi, Davlat soliq boshqarmasi va Davlat soliq inspeksiyalari vazifalarining chegarasi aniq belgilab olindi. Avvallari qo‘mita va boshqarmalar umumiy nazorat olib borish va soliqlarni yig‘ish bilan shug‘ullanmas edi. Buning uchun davlat soliq inspeksiyalari mas’ul edi.

– Mamlakatimizda hayotga tatbiq etilayotgan ezgu g‘oya, tashabbuslar ko‘p. Ular orasida Prezidentimiz tomonidan ilgari surilgan “Xalq davlat idoralariga emas, davlat idoralari xalqimizga xizmat qilishi kerak!” tamoyilining o‘rni juda katta.

– Ushbu g‘oyani hayotga tatbiq qilish maqsadida Prezidentimiz “Yashirin iqtisodiyotni qisqartirish va soliq organlari faoliyati samaradorligini oshirish bo‘yicha tashkiliy chora-tadbirlar to‘g‘risida” gi farmoni bilan soliq idoralarining tarkibiy tuzilmasi tubdan qayta isloh qilindi. Soha tarixida birinchi marotaba Soliq to‘lovchilarga xizmat ko‘rsatish departamenti, tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash bo‘limlari tashkil etildi. Pirovardida oldimizga qo‘yilgan eng muhim vazifa, ya’ni fuqarolarimizning soliqdan qochishiga emas, balki uni ixtiyoriy to‘lashga o‘tishiga, tushumlarning kamayishiga emas, aksincha, o‘sishiga erishilyapti.

Soliq to‘lovchilarga xizmat ko‘rsatishda Prezidentimizning yana bir o‘ziga xos ezgu tashabbusi – “Mahallabay” ishlash tizimi bizga yaqin ko‘makchi bo‘lmoqda. U aholi va tadbirkorlik subyektlari muammolarini tezkor hal etishning eng maqbul yo‘lidir.

– Prezidentimiz tadbirkorlikni qo‘llab-quvvatlash xususida so‘z yuritar ekan, “Biznes ahli haqida faqat soliqlarni to‘lash va tekshirishlar paytida eslaydigan zamonlar o‘tib bo‘ldi. Shu nuqtai nazardan, soliq qonunchiligini maqbullashtirish borasida biz ancha ish qildik, lekin hali oldimizda yana-da katta vazifalar turibdi va biz ularni albatta amalga oshiramiz”, deya ta’kidladi.

Chindan ham, bugun O‘zbekistonda tadbirkorlik uchun keng va teng raqobat maydonida erkin faoliyat yuritish imkoniyati, jozibador investitsiya muhiti vujudga kelmoqda. Sohada teng raqobat sharoitini yaratishga ham alohida ahamiyat qaratilmoqda. Eng asosiysi, quyosh panellari o‘rnatilgan xonadonlarga soliq imtiyozlari berilishi ham ko‘zda tutilgan.

– Mamlakatda yaratilgan biznes sharoitlari takomillashib borgani sari salohiyatli kadrlarga ehtiyoj ortib boraveradi. Mamlakatimiz iqtisodiyotini uzoq muddatli rivojlantirish borasida keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilayotgan sharoitda tizim uchun bugungi kun talabiga javob beradigan, yosh, yangi avlod kadrlarini tanlash, tarbiyalash va malakali etib tayyorlash alohida ahamiyat kasb etadi. Shu maqsadda, Prezidentimiz tashabbusi bilan Davlat soliq qo‘mitasi huzurida Fiskal institut tashkil etildi . Uning o‘quv dasturlari nufuzli oliy ta’lim

institutlari va xalqaro miqyosda qo‘llaniladigan tamoyillarga muvofiq ishlab chiqildi. Shuningdek Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti To’rtko’l fakultetida bir guruh soliq yo’nalishi bo’yicha talabalar taqsil olmoqda. Ushbu ta’lim dargo’hida ta’lim sifati juda yahshi. Bu yerdagi ustozlar ham bir biridan yahshi shu jumladan bizga Soliqqa kirish fanidan dars beradigan ustozimiz bizga soliq haqidagi ma’lumotlarni o‘rgatiyapti. Ustozimiz bizni yetuk kadr bo‘lib yetishishimiz uchun bor bilimini sariflamoqdalar. Ustozimiz biz yosh bo’lajak soliqchilarni tuman Davlat soliq bo’limiga olib borib, nazariy o‘tgan bilimlarini amaliyotda ham isbotlab berdi. Biz DSI ga borganimizdan juda hursandmiz. U yerdagi xodimlarning muomalasi yaxshi. Tezroq oqishni tugatib DSI da ishlashni, davlatimizga va fuqorolarimizga foydasi tegadigan ishchi xodim bo‘lishni niyat va oldimizdagi eng buyuk maqsadimizga aylantirdik. Birinchi semestrning oxirgi darsi mening yodimdan chiqmaydigan bo‘ldi. Sababi bizga oxirgi darsni uztozimiz bilan birgalikda DSI dan mutaxassis keldi va bizlarga dars o‘tib berdi. Dars jarayomi juda qiziqarli boldi. Bir vaqtning o‘zida ham ustozimizdan ham mutaxassis dan dars oldik. Ikkinchi semstrdan boshlab ustozimiz bizga ’’Soliq kodeksi’’ o’rganish uchun qoshimcha darslarini tashkil qildi. Biz talabalar ga bu imkoniyatlar ma’qul keldi. Biz endilikda bir vaqtning o‘zida darslarimizni va Soliq kodeksni o‘lashtirish imkoniyatiga ega bo‘ldik. Bu yangi O‘ZBEKISTON ning yangicha ta’lim jarayoni.

Foydalanilgan manba:

1. “Yangi O‘zbekiston” gazetasi, 174 28.08.2021-y.
2. WWW soliq.uz